

Πολύγλωσσο Kamishibai: Από τη δημιουργία στην εφαρμογή

Συνοδευτικός οδηγός

Τεύχος που δημιουργήθηκε το 2020 από τον Επιστημονικό Σύλλογο Dulala, το Πανεπιστήμιο του Aveiro, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, το Πανεπιστήμιο Paris 8 και την αυτόνομη περιφέρεια της Vallée d'Aoste, στο πλαίσιο του προγράμματος «Erasmus+ Kamila

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ 	4
ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΚΑΜΙΣΗΒΑΪ; 	7
ΑΠΟ ΠΟΥ ΠΡΟΕΡΧΕΤΑΙ; 	8
ΣΕ ΠΟΙΟΝ ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΤΟ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΟ ΚΑΜΙΣΗΒΑΪ 	11
ΠΟΙΕΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΤΙΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ; 	12
ΤΟ ΚΑΜΙΣΗΒΑΪ ΜΕ ΜΙΚΡΑ ΒΗΜΑΤΑ 	14
ΑΝΑΚΑΛΥΠΤΩ ΤΟ ΚΑΜΙΣΗΒΑΪ	15
Ανάγνωση και σκηνοθεσία του πολύγλωσσου kamishibai	15
Ανάλυση της ιστορίας και του εργαλείου kamishibai	16
ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΩ ΣΤΙΣ ΓΛΩΣΣΕΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ	17
Ανακαλύπτω τις γλώσσες της τάξης	17
ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ ΤΟ ΚΑΜΙΣΗΒΑΪ	18
Βάζω τις βάσεις της δημιουργίας	18
Γράφω μία ιστορία kamishibai	20
Εισάγω τις γλώσσες στην ιστορία με συνοχή	21
Δημιουργώ εικονογραφίες	22
Οργανώνω τις καρτέλες	24
Το ψηφιακό Kamishibai	24
ΔΙΗΓΟΥΜΑΙ ΤΟ ΚΑΜΙΣΗΒΑΪ : Η ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ	25
ΣΗΜΕΙΩΣΗ : ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΑΦΥΠΝΙΣΗ ΚΑΙ ΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΕΝΗΛΙΚΑ 	28
ΓΛΩΣΣΑΡΙ 	30
ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ 	31

Ο παιδαγωγικός οδηγός είναι η πρώτη παραγωγή του προγράμματος Erasmus Plus Kamilala, που χρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση. Είναι το αποτέλεσμα της συνεργασίας μεταξύ των διαφόρων εταιριών που εργάστηκαν γι' αυτό διαδικτυακά και προσωπικά: ο επιστημονικός σύλλογος D'une Langue à L'Autre (DULALA), που είναι και ο συντονιστής του έργου, το Πανεπιστήμιο του Aveiro, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και το Πανεπιστήμιο Paris 8, καθώς και η Αυτόνομη Περιφέρεια της Vallée d'Aoste.

Βασίζεται στην εμπειρία τους ως εκπαιδευτές σε θέματα πολυγλωσσίας και ως διοργανωτές διαγωνισμών πολυγλωσσικού kamishibai*1. **Η συν-συγγραφή του παιδαγωγικού οδηγού έχει ως στόχο να καθοδηγήσει κάθε επαγγελματία της εκπαίδευσης σε ευρωπαϊκό πλαίσιο που θέλει να δημιουργήσει ένα πολύγλωσσο πρόγραμμα kamishibai.**

Αυτή η παραγωγή περιλαμβάνει ένα θεωρητικό μέρος και ένα πιο πρακτικό μέρος που καθοδηγεί τον υπεύθυνο του προγράμματος, βήμα προς βήμα, μέσα από την ευαίσθητη και δημιουργική εμπειρία του πολύγλωσσου kamishibai για μια ομάδα παιδιών.

Βασίζεται στο γεγονός ότι **οι κοινωνίες μας είναι όλο και περισσότερο πολύγλωσσες** και ότι η πολυγλωσσία, ως δεξιότητα, εκτιμάται σε όλη την Ευρώπη. Ωστόσο, δεν προωθούνται εξίσου όλες οι γλώσσες, καθώς ορισμένες θεωρούνται πιο επικερδείς στην αγορά εργασίας. Ωστόσο, έχει αποδειχθεί ότι η **συνεκτίμηση των γλωσσών των οικογενειών, όποιες κι αν είναι αυτές, αποτελεί φορέα ευημερίας και κινήτρων για τη μάθηση των παιδιών.**

Από το 2014, ο επιστημονικός σύλλογος DULALA διοργανώνει κάθε χρόνο έναν πολύγλωσσο διαγωνισμό kamishibai. Από το 2018, ο διαγωνισμός αυτός διεξάγεται και σε άλλες περιοχές από εκπαιδευτικούς φορείς που συσπειρώνονται γύρω από το δίκτυο Kamilala (www.kamilala.org). Ανάμεσά τους είναι το Πανεπιστήμιο του Aveiro, το Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και η Αυτόνομη Περιφέρεια της Valée d'Aoste. **Ο ετήσιος διαγωνισμός προσκαλεί παιδιά ηλικίας 3 έως 15 ετών να δημιουργήσουν μια ιστορία σε μορφή kamishibai, ενσωματώνοντας στην αφήγηση τουλάχιστον τέσσερις γλώσσες διαφορετικού status, συμπεριλαμβανομένης της γλώσσας του σχολείου.**

Αυτό το πρόγραμμα Erasmus+ Kamilala είναι μια ευκαιρία να **συμπεριληφθούν πολλαπλές γλώσσες και δεξιότητες που μερικές φορές αγνοούνται στην εκπαιδευτική δομή.** Μέσω της συγγραφής και των διαφόρων δημιουργικών δραστηριοτήτων, τα παιδιά **αναπτύσσουν τις γλωσσικές τους δεξιότητες στη γλώσσα του σχολείου και βιώνουν την ετερότητα μέσω της ανακάλυψης άλλων γλωσσών και, επομένως, άλλων κοσμοθεωριών.** Στόχος της είναι επίσης να δείξει ότι ο πολύγλωσσος διαγωνισμός kamishibai, μέσω της εμπειρίας της δημιουργίας και της (επαν)ανακάλυψης που προσφέρει, είναι ένα εργαλείο για την προώθηση της κοινωνικής ένταξης σε εκπαιδευτικά πλαίσια. Τέλος, εξετάζει τις επιπτώσεις στην κατάρτηση της γλώσσας του σχολείου, τα κίνητρα των παιδιών και τη διαδικασία μάθησης

Το kamishibai είναι το αποτέλεσμα μιας συλλογικής λογοτεχνικής και καλλιτεχνικής δημιουργίας στην οποία συμμετέχουν παιδιά ηλικίας 3 έως 15 ετών, οι επαγγελματίες της εκπαίδευσης που τα εποπτεύουν, αλλά και οι **γονείς που συμβάλλουν στην υλοποίησή του** χάρη στις γλωσσικές τους γνώσεις.

1 Οι λέξεις που ακολουθούνται από αστερίσκο ορίζονται στο γλωσσάρι.

Credit : Dulala, Γαλλία, 2018

Credit : Αυτόνομη Περιφέρεια Vallée d'Aoste, Ιταλία, 2019

Credits : Πανεπιστήμιο του Aveiro, Πορτογαλία, 2019

Κατά τη διάρκεια των τριών ετών του έργου, οι εταίροι πραγματοποιούν τις ετήσιες εκδόσεις σύμφωνα με ένα συμφωνημένο χρονοδιάγραμμα, δημιουργούν και επικαιροποιούν παιδαγωγικά εργαλεία, παρακολουθούν τις συμμετέχουσες τάξεις και εκπαιδεύουν επαγγελματίες στην παιδαγωγική της γλωσσικής ευαισθητοποίησης μέσω αυτού του εργαλείου. Το Πανεπιστήμιο Paris 8 συνοδεύει ομάδες παιδιών στη δημιουργία πολύγλωσσων kamishibai και υποστηρίζει τους επόπτες στην προσέγγισή τους.

Οι πέντε εταίροι έχουν δεσμευτεί να παράγουν εκπαιδευτικό υλικό σε δύο μορφές: ένα θεωρητικό και πρακτικό τεύχος σε μορφή PDF για κάθε υποψήφιο που επιθυμεί να εγγραφεί σε διαγωνισμό, μια διαδικτυακή κατάρτιση που διατίθεται δωρεάν, με βίντεο και διαδραστικές δραστηριότητες που θα τους βοηθήσουν να μάθουν γλώσσες χρησιμοποιώντας το πολύγλωσσο εργαλείο kamishibai. Τέλος, μια τεχνική έκθεση θα αξιολογήσει αυτή τη διακρατική εμπειρία προκειμένου να ενημερώσει κάθε δομή που ενδιαφέρεται να δημιουργήσει έναν πολύγλωσσο διαγωνισμό kamishibai στη δική της κλίμακα.

Τα αναμενόμενα αποτελέσματα είναι:

- Η βελτίωση του σχολικού κλίματος και της ευημερίας των παιδιών.
- Η αύξηση των κινήτρων για την εκμάθηση γενικότερα.

- Η ευκολότερη επικοινωνία μεταξύ των γονέων και των εκπαιδευτικών δομών.
- ▲ Η μεγαλύτερη ανοχή και ενσωμάτωση της κοινωνικής, πολιτιστικής και γλωσσικής ποικιλομορφίας.

Μακροπρόθεσμα, το έργο αυτό στοχεύει να δείξει στις οικογένειες, στους επαγγελματίες της εκπαίδευσης και, τελικά, στους υπεύθυνους χάραξης ευρωπαϊκής πολιτικής ότι η αποτίμηση του πολυγλωσσικού ρεπερτορίου μπορεί να έχει αντίκτυπο στην κοινωνική ένταξη και την εκπαιδευτική επιτυχία.

Για να διασφαλιστεί η διάδοση και η βιωσιμότητά του, προτείνει επίσης την επέκταση του δικτύου Kamilala, το οποίο συγκεντρώνει εκπαιδευτικούς φορείς που ασχολούνται με το να καταστήσουν την εκπαίδευση για την πολυγλωσσία προτεραιότητα για τα σχολεία χωρίς αποκλεισμούς στον 21ο αιώνα. Εκτός από τους τέσσερις εταίρους του προγράμματος Erasmus + που διοργανώνουν τον διαγωνισμό (DULALA, Αυτόνομη Περιφέρεια της Valée d'Aoste, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης και Πανεπιστήμιο του Aveiro), και άλλες δομές θα προσφέρουν αυτόν τον διαγωνισμό στην επικράτειά τους: Το εργαστήριο LPIC της Haute École Pédagogique de Lausanne στην Ελβετία, ο επιστημονικός σύλλογος Élodil Ontario στο Οντάριο (Καναδάς) και Élodil Québec (Καναδάς), το Γαλλικό Προξενείο στη Λουιζιάνα (ΗΠΑ), η Γαλλική Σχολή της Σαγκάης (AEFE) για τα σχολεία AEFE στην περιοχή Ασίας-Ειρηνικού, το Γαλλικό Ινστιτούτο της Ισπανίας και η ένωση Feusseul στη Σενεγάλη.

universidade de aveiro
theoria poiesis praxis

ARISTOTLE
UNIVERSITY
OF THESSALONIKI

ΤΙ ΕΙΝΑΙ ΤΟ ΚΑΜΙΣΗΒΑΪ;

Το καμισιμπάι είναι μια σειρά από εικονογραφημένους πίνακες, οι οποίοι τοποθετούνται σε ένα ξύλινο καστέλι* (ή μπουτάι*) με τρεις πόρτες. Κάθε πίνακας απεικονίζει ένα επεισόδιο της ιστορίας- στην μπροστινή πλευρά, το κοινό βλέπει την εικόνα, ενώ στην πίσω πλευρά, ο αφηγητής μπορεί να διαβάσει το κείμενο.

Πρόκειται για ένα παιγνιώδες εργαλείο που ενθαρρύνει την ενεργή ακρόαση της ιστορίας, ενώ παράλληλα δίνει την επιθυμία να παραχθεί και να ειπωθεί η ιστορία με τη σειρά της.

Credit : Αυτόνομη Περιφέρεια Vallée d'Aoste, Ιταλία,

Πριν από τη δημιουργία ενός πολύγλωσσου kamishibai, καλό είναι τα παιδιά να εξοικειωθούν με τη μορφή του μέσου. Έτσι, η ανάγνωση πολλών πολύγλωσσων kamishibai εκ των προτέρων αποτελεί ένα σαφές πλεονέκτημα για την οικειοποίηση αυτού του εργαλείου.

Προκειμένου να γίνει ο διάλογος πιο δυναμικός, η προφορά πιο ακριβής ή απλώς για την απόλαυση του θεατρικού παιχνιδιού, οι αναγνώσεις αυτές μπορούν επίσης εύκολα να γίνουν με πολλές φωνές.

Αυτή η φάση ανακάλυψης μπορεί να εισαχθεί ή να συνοδευτεί από εργασίες για την αφήγηση ιστοριών ή θεατρικές πρακτικές που κινητοποιούν τη διεπιστημονικότητα.

ΑΠΟ ΠΟΥ ΠΡΟΕΡΧΕΤΑΙ;

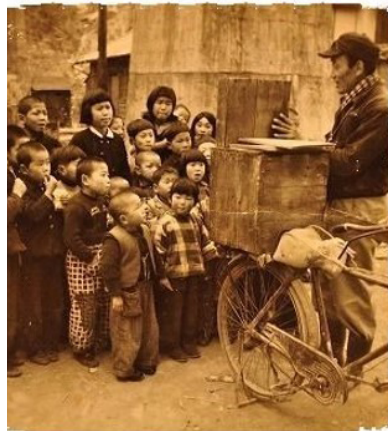

Kamishibai στα ιαπωνικά σημαίνει κυριολεκτικά «χάρτινη θεατρική παράσταση» και είναι μια ενδιάμεση μορφή μεταξύ του θεάτρου και της ανάγνωσης.

Η προέλευσή του χρονολογείται από τον 8ο αιώνα. Στους βουδιστικούς ναούς της Ιαπωνίας, οι χάρτινοι ή μεταξωτοί πάπυροι χρησιμοποιούνταν για τη διάδοση των ηθικών διδασκαλιών στους ανθρώπους, οι περισσότεροι από τους οποίους ήταν αναλφάβητοι. Οι μοναχοί τα ξετύλιγαν και αφηγούνταν την ιστορία που αναπαριστούσε μια σειρά από οριζόντια ζωγραφισμένες σκηνές, βλέποντάς τα ένα μέρος τη φορά, από δεξιά προς τα αριστερά.

Στη συνέχεια, η τεχνική αυτή γνώρισε μια μακρά εξέλιξη. Προκειμένου να υπάρχει ένα πιο ευέλικτο και εύκολα μεταφερόμενο όργανο (οι αρχικοί πάπυροι μπορούσαν να φτάσουν σε μήκος τα δώδεκα μέτρα!), η σύγχρονη μορφή προβλέπει ένα καστελέτο ή butai*, με εικονογραφημένους πίνακες στη μία πλευρά και τη σύντομη αφήγηση της ιστορίας στην άλλη.

Αυτή η μορφή αφήγησης αναπτύχθηκε από τους βουδιστικούς ναούς και έφτασε στο απόγειό της τον 20ό αιώνα, μεταξύ των δύο παγκοσμίων πολέμων, όταν η Ιαπωνία υπέφερε από σοβαρή οικονομική κρίση. Οι gaiito kamishibaiya* (αφηγητές) ταξίδευαν στους δρόμους της Ιαπωνίας με ένα ποδήλατο, μεταφέροντας μια μικρή κατασκευή σε σχήμα θεάτρου, πουλώντας γλυκά στα παιδιά και αφηγούμενοι στη συνέχεια ιστορίες. Από χωριό σε χωριό, από γειτονιά σε γειτονιά, όταν ακουγόταν ο ήχος δύο ξύλινων ραβδίων που χτυπιόντουσαν μεταξύ τους (το hyo-shigi*), οι άνθρωποι έτρεχαν να ακούσουν κωμικές ή δραματικές ιστορίες που δεν ήταν μόνο για παιδιά.

kamishibai

théâtre de papier

teatro de papel

teatro di carta

χάρτινο θέατρο

paper theater

Μετά τον Δεύτερο Παγκόσμιο Πόλεμο και με την έλευση της τηλεόρασης, αυτός ο τύπος αφήγησης εγκαταλείφθηκε, αλλά δεν ξεχάστηκε ποτέ. Πολλές από τις ιστορίες που αφηγούνται σε αυτά τα kamishibai αποτελούν στην πραγματικότητα τη βάση των ιαπωνικών manga, και η δομή τους, καθώς και η απλή και αποτελεσματική αφήγησή τους, οδήγησαν σε μια αναβίωση τη δεκαετία του 1970 στην Ευρώπη στον τομέα της εκπαίδευσης, ιδίως στην εκμάθηση της ανάγνωσης και της γραφής και στη διδασκαλία της πολυγλωσσίας.

Σήμερα, διάφορες ενώσεις, συμπεριλαμβανομένης της IKAJA (International Kamishibai Association of Japan), προσπαθούν να διαδώσουν τις αρχές αυτής της μορφής τέχνης σε όλο τον κόσμο με σκοπό την πολιτιστική προώθηση.

Για περισσότερες πληροφορίες:

Cid, L. F. (2009). El «kamishibai» como recurso didáctico en el aula de educación infantil y primaria : una experiencia educativa : Propuestas para un entendimiento oriente occidente. *Bordòn* 61 (4), 141-149.

Montelle, E. (2007). *La Boîte magique*. Strasbourg : Callicéphale Édition.

ΣΕ ΠΟΙΟΝ ΑΠΕΥΘΥΝΕΤΑΙ ΤΟ ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΟ KAMISHIBAI;

Οι κοινωνικές και επικοινωνιακές δυνατότητες του kamishibai του επιτρέπουν να απευθυνθεί σε ένα πολύ διαφορετικό κοινό, από το σχολείο έως οποιοδήποτε εκπαιδευτικό, δημιουργικό ή/και παιγνιώδες πλαίσιο, επειδή είναι ένα μέσο που προωθεί την ανάπτυξη ενός ευρέος φάσματος δεξιοτήτων και τη συμπερίληψη πολλών συμμετεχόντων.

- **Οι προνομιούχοι αποδέκτες είναι τα παιδιά και οι έφηβοι**, οι οποίοι θα είναι ικανοί να αντιμετωπίσουν την πρακτική του υλοποίησης. Αυτό θα τους επιτρέψει να αναπτύξουν τη δημιουργικότητά τους, μέσω της παραγωγής εικόνων και κειμένων, να βελτιώσουν την εκφραστικότητα της ανάγνωσης και να ευαισθητοποιηθούν σε διάφορες γλώσσες και πολιτιστικούς πόρους.
- Οι γονείς των παιδιών μπορούν επίσης να συμμετάσχουν επειδή θα μπορούν όχι μόνο να παρακολουθήσουν παραστάσεις του Kamishibai*, αλλά και να συμμετέχουν στην υλοποίησή του ως ειδικοί σε γλωσσικά και πολιτιστικά στοιχεία.
- Οι επαγγελματίες της εκπαίδευσης είτε είναι εκπαιδευτές-ριες, δάσκαλοι-ες είτε δραστηριοποιούνται στις εκπαιδευτικές δομές θα βιώσουν αυτό το ευέλικτο και δυναμικό εργαλείο που διεγείρει και προωθεί τη γλωσσική

Raconter

to tell

raccontare

narrar

Καλημέρα

告诉

ΟΙΣ ΕΙΝΑΙ ΟΙ ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΠΡΟΚΛΗΣΕΙΣ;

To kamishibai: ένα ισχυρό διεπιστημονικό εργαλείο

Η ευκολία χρήσης αυτού του υποστηρικτικού υλικού, ελαφριού και μεταφερόμενου, καθώς και η ευελιξία χρήσης του, η οποία καθιστά δυνατή την εφαρμογή διαφορετικών δραστηριοτήτων, ευνοούν μια προσανατολισμένη στη δράση και διεπιστημονική προσέγγιση στη μάθηση εντάσσοντάς την στις πλουραλιστικές προσεγγίσεις στις γλώσσες και τους πολιτισμούς*.

Τα παιδιά έρχονται σε επαφή με διάφορες γλώσσες και πολιτισμούς σε καταστάσεις επικοινωνίας που τους οδηγούν στο να:

- ◆ αλληλοεπιδράσουν κάνοντας ερωτήσεις ή απαντώντας στις ερωτήσεις που τίθενται για να διατυπώσουν υποθέσεις σχετικά με την ιστορία και να τις επαληθεύσουν
- ◆ ακούσουν την αφήγηση και να παρατηρήσουν τις φωτογραφίες για να κατανοήσουν την ιστορία και να την διηγηθούν
- ◆ ενισχύσουν τον προβληματισμό τους και να βάλουν στη σωστή σειρά τις προτάσεις της αφήγησης αναπαράγοντάς τες στη συνέχεια προφορικά
- ◆ εκφραστούν για να μοιραστούν τις εντυπώσεις τους και την ερμηνεία όσων άκουσαν στην αφήγηση
- ◆ γράψουν και να εικονογραφήσουν τις ιστορίες με τρόπο δημιουργικό ώστε να τις αφηγηθούν σε έναν/μία πραγματικό/ή παραλήπτη.
- ◆ διαβάσουν δυνατά για να έχουν την ευχαρίστηση ότι διατηρούν το ενδιαφέρον του κοινού τους
- ◆ αναπτύξουν δεξιότητες, γνώσεις και στάσεις
- ◆ ενθαρρύνουν το άνοιγμα στον κόσμο μέσω των διαλεκτικών κινήσεων των φανταστικών χαρακτήρων
- ◆ αναπτύξουν δεξιότητες και θετικές στάσεις απέναντι στις γλώσσες και τους πολιτισμούς
- ◆ αποκτήσουν νέες γνώσεις για τις γλώσσες και τους πολιτισμούς του κόσμου

To Kamishibai: ένα έναυσμα για τη φαντασία

Το ενδιαφέρον που δείχνει το παιδί στη χρήση του kamishibai το καθιστά ένα ισχυρό εργαλείο για την ανάπτυξη της δημιουργικότητάς του επιτρέποντάς του:

- να καλλιεργήσει και να διεγείρει τη φαντασία
- να συγκεντρωθεί και να δημιουργήσει τις δικές του νοητικές εικόνες
- να αναπτύξει την οπτική και ακουστική νοημοσύνη

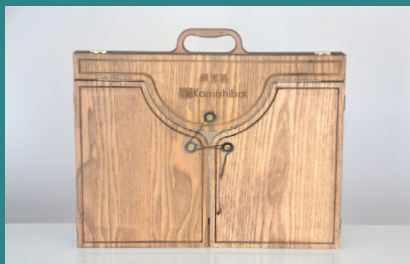
To kamishibai: ένα κίνητρο για συνεργασία

Τα στάδια της σκηνικής αναπαράστασης και / ή της παραγωγής μιας ιστορίας στο kamishibai προωθούν τη συνεργασία μεταξύ ομάδων παιδιών, είτε με φυσική παρουσία (βιβλιοθήκη, τάξη, κέντρο δραστηριοτήτων εμπύχωσης) είτε ως μέρος ενός προγράμματος ανταλλαγής με άλλα κέντρα ή άλλες χώρες. Στα στάδια της σκηνικής αναπαράστασης του kamishibai, τα παιδιά μπορούν:

- να διανείμουν ρόλους
- να ορίσουν τα ηχητικά εφέ ή / και τη μουσική
- να αποφασίσουν για τον ρυθμό της αφήγησης και τη διαδοχή των εικονογραφημένων καρτελών

Κατά τη δημιουργία μιας ιστορίας, η συνεργασία μπορεί να οδηγήσει στο:

- να επιλεγεί το θέμα
- να οριστεί το σενάριο της ιστορίας
- να συνταχτούν οι προτάσεις της ιστορίας
- να δημιουργηθεί ο σιδηρόδρομος *
- να φτιαχτούν οι εικόνες

Credits : Αυτόνομη Περιφέρεια Vallée d'Aoste, Ιταλία, 2019

To kamishibai: μία υποστήριξη στην πολύγλωσση προφορική έκφραση

Μεταξύ των βημάτων για τη δημιουργία ενός πολύγλωσσου kamishibai, η δημόσια ομιλία με δυνατή φωνή παίζει σημαντικό ρόλο στην ανάπτυξη της προφορικής ικανότητας. Θα βοηθήσει στο:

- ▲ Να καταδείξουν τη φωνή, ελέγχοντας την άρθρωση των λέξεων, τον τονισμό και την ένταση.
- ▲ Να ξαναδιαβάσουν δυνατά για ένα κοινό.
- ▲ Να τολμήσουν να μιλήσουν σε άγνωστες γλώσσες.
- ▲ Να εξοικειωθούν με τη φωνητική διαφορετικών γλωσσών.

ΤΟ ΚΑΜΙΣΙΒΑΪ ΣΕ ΜΙΚΡΑ ΒΗΜΑΤΑ;

Για να διευκολυνθεί η χρήση αυτού του μικρού εγχειριδίου από όλους όσους θέλουν να «κατασκευάσουν» ένα έργο βασισμένο στο kamishibai και την πολύγλωσσία, προτείνουμε τέσσερα στάδια που δίνουν μια επισκόπηση των αποσπασμάτων, τα οποία εάν δεν είναι απαραίτητα, είναι τουλάχιστον χρήσιμα προκειμένου να βοηθήσουμε τους χρήστες που ασχολούνται με αυτόν τον τύπο εκπαιδευτικής διαδικασίας.

Στάδιο Ανακάλυψης

Αυτό το βήμα, μέσω της ανάγνωσης και της παρουσίασης διαφορετικών παραγωγών, καθιστά δυνατή την έναρξη της διαδικασίας του ανοίγματος και της ευαισθητοποίησης στη γλωσσική και πολιτισμική ποικιλομορφία και της ανάλυσης των πολύγλωσσων kamishibais. Τα παιδιά θα ανακαλύψουν τη δομή μιας ιστορίας που λέγεται και έτσι θα είναι καλύτερα σε θέση να δημιουργήσουν ένα πολύγλωσσο kamishibai αντλώντας έμπνευση από αυτά που έχουν ήδη εξερευνήσει μαζί.

Στάδιο χρήσης των γλωσσών

Αυτό το βήμα οδηγεί σε συνειδητοποίηση της υπάρχουσας γλωσσικής ποικιλομορφίας, δηλαδή των γλωσσών που υπάρχουν μέσα στην ομάδα καθώς και στο άμεσο περιβάλλον της (άλλες τάξεις, ενήλικες, παιδιά της δομής), στη γειτονιά και στο κοινωνικό περιβάλλον των παιδιών. Εκτός από το ότι είναι ανοιχτοί στους άλλους και στις διαφορές, μπορούν στη συνέχεια να αντλήσουν από αυτούς τους πόρους για να δημιουργήσουν το kamishibai.

Στάδιο Πραγματοποίησης

Αυτό το βήμα χωρίζεται σε πολλές αλληλοεξαρτώμενες εργασίες, μερικές φορές ταυτόχρονες, που εκτελούνται σε μεγάλες ή μικρές ομάδες ανάλογα με τη δραστηριότητα. Ήρθε η ώρα να προχωρήσουμε στη δημιουργία του kamishibai.

Στάδιο Παρουσίασης της παράστασης

Μόλις ολοκληρωθεί η δημιουργία, καιρός για την παράσταση! Τώρα τα παιδιά πρέπει να εμφανιστούν ως πολύγλωσσοι αφηγητές (χάρη στο αξεσουάρ του/της αφηγητή/τριας που ορίστηκε στην αρχή του έργου ή σε μια συγκεκριμένη στάση του σώματος) και να αφηγηθούν την ιστορία του kamishibai σε πιο μεγάλο κοινό.

Η μουσική, σε όλες τις διαστάσεις της (ηχογραφήσεις, τραγούδια, όργανα, χορωδίες...), μπορεί να βρει τη θέση της εδώ..

Credits : Πανεπιστήμιο του Aveiro, Πορτογαλία, 2019

ΑΝΑΚΑΛΥΨΗ

Διαβάστε και σκηνοθετήστε ένα kamishibai

Μαγικές συνταγές από τον πολύγλωσσο αφηγητή

Ατμόσφαιρα

Δημιουργήστε μια μαγική και μαγευτική ατμόσφαιρα: μπορείτε να παίξετε με το φως, να εγκαταστήσετε το kamishibai σε ένα νέο τραπέζι, στολισμένο για παράδειγμα με ένα τραπεζομάντιλο, σε έναν νέο ειδικό χώρο.

Προσέξτε ώστε τα παιδιά να έχουν την κατάλληλη θέση, τα μάτια τους να είναι στο ίδιο ύψος με το kamishibai, χωρίς εμπόδια.

Βεβαιωθείτε ότι δεν θα σας διακόψουν κατά τη διάρκεια αυτής της ιδιαίτερης στιγμής: απενεργοποιήστε τα κινητά τηλέφωνα, προνοήστε για να κολλήσετε μία ταμπέλα στην πόρτα, δώστε οδηγίες που πρέπει να ακολουθηθούν, όπως να παραμένουν σιωπηλοί και να μη σηκώνονται ή να βγαίνουν έξω από ορισμένα όρια στο χώρο.

Προσδώστε ιδιαίτερη αξία στο αντικείμενο και τον ρόλο του αφηγητή: παρουσιάστε το αντικείμενο, τον λόγο για τον οποίο βρίσκεται στο έργο (επινοήστε ένα ανέκδοτο), οργανώστε ένα τελετουργικό σε συνάρτηση με την ιδιότητα του/της αφηγητής/τριας (αξεσουάρ για την αφήγηση της ιστορίας) και τον φανταστικό κόσμο στον οποίο μας οδηγεί, μεταχειριστείτε με αγάπη όλα τα στοιχεία.

Στάση σώματος του αφηγητή

Διαμορφώστε τη φωνή ανάλογα με τους χαρακτήρες και τις στιγμές της ιστορίας

Αλληλεπιδράστε με τους θεατές θέτοντας ερωτήσεις, ζητώντας να ολοκληρώσουν προτάσεις, ειδικά όταν παρεμβαίνουν νέες γλώσσες κατ' επανάληψη. Αυτό προωθεί την κατανόηση ενώ ενισχύει και την αυτοσυγκέντρωση.

Credit : Dulala, Γαλλία, 2019

Τελετουργία για το άνοιγμα και το κλείσιμο του butai

Δημιουργήστε αγωνία και μυστήριο γύρω από το άνοιγμα και το κλείσιμο του butai για να τονιστεί η διάσταση της ανάγνωσης του Kamishibai.

Πείτε ένα έξυπνο και ενδιαφέρον στιχάκι που να προάγει την ηρεμία και την προσοχή. Συνιστάται να επιλέξετε ένα στιχάκι που να συνδέεται με τη θεματική ή τα στοιχεία της ιστορίας σε μια διαφορετική γλώσσα από εκείνη/ες του σχολείου. Μπορεί να είναι ένα στιχάκι ήδη γνωστό στα παιδιά, καινούριο, παραδοσιακό ή να το επινοήσετε. Για να υπάρχει ποικιλία, χρησιμοποιήστε ένα στιχάκι με ονοματοποιήσεις ή ήρεμες κινήσεις (φιλιά, φύσημα ...).

Εφέ αγωνίας και έκπληξης για να συνοδεύσω την αφήγηση

Παίξτε με τη γρήγορη ή σταδιακή αποκάλυψη των καρτελών σύμφωνα με τη δράση της ιστορίας που βρίσκεται σε εξέλιξη. **Προσθέστε ηχητικά και οπτικά εφέ :** χτυπήστε πετραδάκια, παспаλίστε το butai* με ρύζι για να συμβολίσετε τη βροχή, τονίστε κάποιες λέξεις ...

ΑΝΑΛΩ ΤΗΝ ΙΣΤΟΡΙΑ ΚΑΙ ΤΟ ΕΡΓΑΛΕΙΟ KAMISHIBAI

Μετά την ανάγνωση του kamishibai η αφιέρωση χρόνου για την ανταλλαγή όσων κατανοήσαμε και παρατηρήσαμε επιτρέπει στην ομάδα να σκεφτεί τη μελλοντική πραγματοποίησή.

Μπορούμε έτσι να ρωτήσουμε το νόημα της διήγησης (την **πλοκή**, τα **πρόσωπα**, τις **γλώσσες** που ακούστηκαν), αλλά επίσης για τη λειτουργία του εργαλείου kamishibai (τα στοιχεία της **σκηνοθεσίας**, η **στάση του/της αφηγητή/τριας**, τα αποτελέσματα της αλλαγής/κύλισης των καρτελών).

Credit : Dulala, Γαλλία, 2019

ΕΥΑΙΣΘΗΤΟΠΟΙΩ ΣΤΙΣ ΓΛΩΣΣΕΣ ΤΟΥ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝΤΟΣ

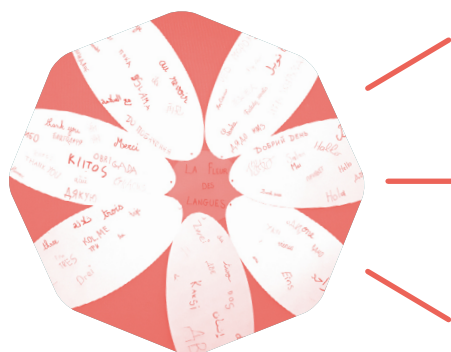
Αφορά τη συνειδητοποίηση του συλλογικού πολύγλωσσου ρεπερτορίου της τάξης και των δεξιοτήτων και γνώσεων του καθενός σαν πηγές προς κινητοποίηση. Οι δραστηριότητες λοιπόν θα ξεκινήσουν με ένα εξωτερικό υποστηρικτικό υλικό για να αναζητηθούν στη συνέχεια οι γλώσσες που γνωρίζει ο καθένας. Η παιδαγωγική που εστιάζει στις αναπαραστάσεις είναι μη μετωπική, στοχεύει στο να αφήσει τα παιδιά να εμπιστευτούν σύμφωνα με τον ρυθμό τους .

Πώς να αποκαλύψω τις γλώσσες της

Μπορούμε να ξεκινήσουμε από ένα βίντεο, ένα άλμπουμ ή από οποιοδήποτε άλλο υποστηρικτικό υλικό που επιτρέπει να προσεγγίσουμε τη πολυγλωσσία μέσω κυρίως της γλωσσικής αυτοβιογραφίας*, δηλαδή την ιστορία που κάθε άνθρωπος διατηρεί καθ' όλη τη διάρκεια της ζωής του με τις γλώσσες.

Μπορούμε επίσης να προτείνουμε μια εργασία δημιουργικής γραφής: ένα ποίημα που μιλάει για τις γλώσσες που γνωρίζουμε, μια αυτοβιογραφική διήγηση ...

Μπορούμε να πραγματοποιήσουμε μια συνεργατική δραστηριότητα παραγωγής γραπτού λόγου με μια πολύγλωσση αφίσα, αναστοχαστικά σχέδια ή ένα λουλούδι γλωσσών*, πιο προσωπικών, του οποίου τα πέταλα αντιπροσωπεύουν το γλωσσικό ρεπερτόριο του παιδιού (πιθανές παραλλαγές: οι γλώσσες που ακούω, που μιλάω, που αγαπώ, που θα ήθελα να ξέρω...).

Η γλωσσική αυτοβιογραφία* είναι ένα υποστηρικτικό μέσο αναστοχασμού για τις γλώσσες του καθένα. Με βάση τις μαρτυρίες (παιδιών της ομάδας, ενηλίκων της δομής, ανθρώπων που συναντάμε, προσώπων ιστορίας ...). Τα παιδιά μπορούν να συνειδητοποιήσουν το πολυγλωσσικό τους κεφάλαιο και να αναστοχαστούν για τις γλώσσες που τους περιβάλλουν.

ΔΗΜΙΟΥΡΓΩ ΤΟ KAMISHIBAI

Στον παρακάτω πίνακα συνοψίσαμε τις τεχνικές ενδείξεις που πρέπει να ακολουθήσετε για την υλοποίηση του kamishibai.

<i>Ιστορία</i>	Πρέπει να είναι πρωτότυπη με δυνατότητα να εμπνευσθεί από μία προϋπάρχουσα πλοκή.
<i>Αριθμός καρτελών</i>	Από 8 έως 14
<i>Μέγεθος</i>	37 x 27,5
<i>Γλώσσες</i>	Τουλάχιστον 4, διαφόρων στάτους. Για να βοηθήσουμε στην προφορά, θα πρέπει να μεταγράψουμε τις γλώσσες που εντάξαμε.
<i>Εικονογράφηση</i>	Τουλάχιστον 4, διαφόρων στάτους. Για να βοηθήσουμε στην προφορά, θα πρέπει να μεταγράψουμε τις γλώσσες που εντάξαμε.

ΘΕΤΩ ΤΙΣ ΒΑΣΕΙΣ ΓΙΑ ΤΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ

Δεν είναι πάντα εφικτό να πραγματοποιηθούν οι δραστηριότητες αυτές με ολόκληρη την ομάδα. Μπορούμε λοιπόν να εμπιστευτούμε στα παιδιά, σε **μικρότερες ομάδες**, διαφορετικές αποστολές και να αξιοποιήσουμε έτσι **τις δεξιότητες τους**. Εφόσον το πρόγραμμα διεξάγεται σε στάδια, μπορούμε να **χρησιμοποιήσουμε για τη συμπλήρωση των ρόλων παιδιά διαφορετικής ηλικίας και επιπέδου**.

Κάποιες φορές, οι αποφάσεις μπορούν να λαμβάνονται συλλογικά και να αποτελούν αντικείμενο συζήτησης και ψήφου. Γιατί να μην αξιοποιήσουμε τη

δημιουργία του kamishibai, ώστε να **αφυπνίσουμε την ιδιότητα του πολίτη**, να παροτρύνουμε την επιχειρηματολογία και τη διαπραγμάτευση; Η συζήτηση μπορεί να διεξαχθεί με τρόπο παιγνιώδη και η ψηφοφορία να αποτελέσει το αντικείμενο ενός μαθήματος κινητικότητας για τα μικρότερα παιδιά. Ο ρόλος του ενήλικα είναι πολλαπλός: εμψυχώνει τις ανταλλαγές, επαναδιατυπώνει επιχειρήματα, ζητάει από τα παιδιά να διευκρινίζουν τις ιδέες τους, φροντίζει να εκφράζεται κάθε παιδί που το επιθυμεί. Μπορούμε ακόμα να φανταστούμε **τη λήψη συλλογικής απόφασης με ψηφοφορία, επιχειρηματολογία των επιλογών, συζητήσεις κλπ.**

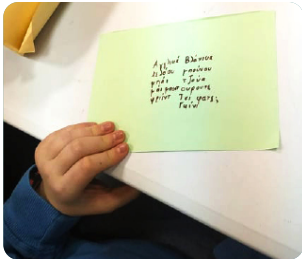
Σενάριο

Παρόμοια, η συλλογική σκέψη για το σενάριο επιτρέπει να φτάσουμε ευκολότερα στις άλλες εργασίες σε μικρές ομάδες: η σύνταξη του κειμένου, η αλληλουχία της ιστορίας, ο αριθμός των καρτελών, οι εικονογραφήσεις, η ένταξη των γλωσσών. Επιπλέον, με την πρώτη αυτή ομαδική εργασία, εντοπίζουμε τα ουσιαστικά στοιχεία για να κατασκευάσουμε το kamishibai και ενδεχομένως ό,τι απομένει να ερευνήσουμε (εξέλιξη της ιστορίας, λέξεις που θα συλλέξουμε από άλλες γλώσσες) και μπορούμε να οργανώσουμε τα επόμενα στάδια με καταμερισμό εργασιών σύμφωνα με τις δεξιότητες και τις προτιμήσεις του καθένα.

Για τους μικρότερους, η προσαρμογή ενός άλμπουμ μπορεί να βοηθήσει στη δημιουργία της ιστορίας, εφόσον υπάρχει ήδη η πλοκή. Τα πρόσωπα, τα μέρη, οι δραστηριότητες προσαρμόζονται στη συνέχεια στις προτιμήσεις των παιδιών και στο περιβάλλον τους για να δημιουργήσουν μια πρωτότυπη ιστορία.

Credit : Dulala, Γαλλία, 2019

Credit : Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο

Έρευνα των γλωσσών

Για να προχωρήσουμε στην έρευνα των γλωσσών, τα παιδιά θα μπορούν να μπουν σε ομάδες ώστε να συλλέξουν από άλλες γλώσσες τις λέξεις που θα χρειαστούν για την ιστορία.

Μπαίνοντας στη θέση του ντετέκτιβ, τα παιδιά θα συλλέξουν λέξεις, θα αναγνωρίσουν γλώσσες και θα αναπτύξουν δεξιότητες σαν ειδικοί. Αυτό θα ενδυναμώσει την περιέργειά τους, τη δημιουργικότητά τους, την ικανότητά τους να φτάνουν σε συμπεράσματα μέσα από τη διατύπωση υποθέσεων, αλλά επίσης να αναστοχαστούν, παρατηρώντας υπό άλλο πρίσμα τη θέση που έχουν οι γλώσσες στους διαφορετικούς τομείς της ζωής σύμφωνα με τα άτομα. Για τη συλλογή αυτή, είναι ενδιαφέρον να σκεφτούμε τα **υποστηρικτικά μέσα** και τους **στόχους**: συλλέγουμε λέξεις που θα συγκεντρώσουμε σε ένα πολύγλωσσο δέντρο; Συγκεντρώνουμε μαρτυρίες και γράφουμε μία διήγηση; Φανταζόμαστε μία γλωσσική βιογραφία*;

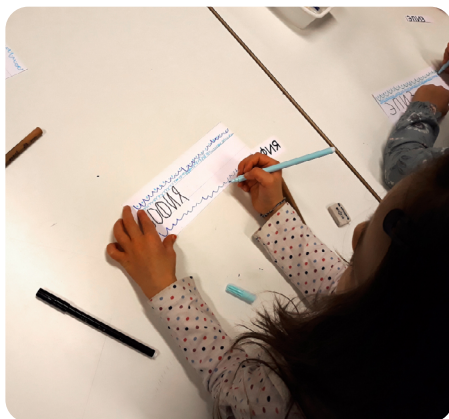

Credit : Dulala, Γαλλία, 2019

Γράφω μία ιστορία στη μορφή του kamishibai

Ένα σύντομο κείμενο

Το kamishibai θα πρέπει να διαβάζεται σε 5 με 10 λεπτά. Πρέπει λοιπόν να φτιάξουμε ένα κείμενο σχετικά σύντομο στο σύνολό του. Παρόμοια, το κείμενο σε κάθε καρτέλα δεν πρέπει να είναι πολύ μεγάλο και να αποτελείται από απλές φράσεις, για να μην κουράζει τους θεατές και να τους διατηρεί συγκεντρωμένους στην ιστορία.

Credit : Dulala, Γαλλία, 2019

Ύφος ανάλογο με τη διήγηση

Το kamishibai είναι μία μορφή αφήγησης. Είναι η ευκαιρία να προσεγγίσουμε με τα παιδιά τη γλώσσα της διήγησης που διαφοροποιείται σε ορισμένα σημεία από την αυθόρμητη γλώσσα ως προς:

- τον πλούτο της γλώσσας
- την ακρίβεια των σύνθετων συντακτικών δομών

Μία ιδιαίτερη αφηγηματική δομή

Η δομή του kamishibai μπορεί να είναι αυτή της διήγησης (με μία αρχική κατάσταση, μία δραματική πλοκή που αρχίζει με μία αναζήτηση και μία τελική κατάσταση), αυτή ενός ποιήματος ή ενός ρεπορτάζ.

Τα μέρη, τα πρόσωπα και οι ενέργειες μπορούν να είναι διάφορα και δεν έχουν όριο παρά μόνο τη φαντασία!

Εισάγω διαφορετικές γλώσσες στην ιστορία με συνοχή

Σε ένα πολύγλωσσο kamishibai, οι γλώσσες της ιστορίας συνεισφέρουν στη σύλληψη και στην εξέλιξη της ιστορίας. Η πρόκληση συνίσταται στη δημιουργία μίας αφηγηματικής ενότητας ξεκινώντας από μία ποικιλία γλωσσών που εναλλάσσονται. Η διήγηση γράφεται στην κοινή γλώσσα της δομής για να διατηρηθεί η συνοχή της. Υπάρχει μία κύρια γλώσσα της ιστορίας. Τουλάχιστον τέσσερις άλλες γλώσσες ποικίλων προελεύσεων και θέσεων, παρεμβάλλονται σταδιακά στο kamishibai διατηρώντας όμως δυνατή τη συνολική κατανόηση.

Οι γλώσσες μπορούν να ενταχθούν με διαφορετικούς τρόπους:

[...] Εκεί, συναντάει έναν ελέφαντα που του λέει « namasté » και

[...] και κάποιες φορές αποκοιμούνται με ένα μικρό νανούρισμα :
حتى يطيب عشانا
و لا ما طلب عشانا
يطيب عشنا جيراننا

Με **επαναλήψεις**: λέξεις-κλειδιά και φράσεις-κλειδιά που επαναλαμβάνονται από τη μία κάρτα στην άλλη.

Με **διαλόγους**: όταν εμφανίζεται στην ιστορία ένα πρόσωπο που μιλάει μια καινούρια γλώσσα.

Μέσω των **παραδόσεων**: τα **παιδικά παραμύθια** και τα τραγούδια που εντάξαμε στην ιστορία.

[...] Χωρίς μάλιστα να του πει καλημέρα, τον ρώτησε στα σουίνκε : «An d'inkurufenwariba?» Θα είχε δει το kan-kurufe του?

Με **εικονογραφήσεις** έτσι ώστε τα παιδιά να κατανοήσουν τα διαφορετικά συστήματα γραφής.

Μπορούμε να επιλέξουμε τις γλώσσες σε συνδυασμό με την εξέλιξη της ιστορίας: Για παράδειγμα, η επιλογή των γλωσσών, μπορεί να θέσει προβλήματα στους ήρωες της ιστορίας, οι οποίοι – ίσως – δεν καταλαβαίνουν ο ένας τον άλλο. Μπορεί επίσης, οι γλώσσες να αποτελούν ατού για την ιστορία: οι ήρωες πρέπει να συλλέξουν όσο το δυνατό περισσότερες γλώσσες. Μπορεί ακόμη να επιτρέψουν την επίλυση της ιστορίας: ο κόσμος στον οποίο ζουν οι ήρωες, γίνεται πολύγλωσσος, χάρη στην αναζήτησή τους, στην διάρκεια της ιστορίας. Οι γλώσσες μπορούν επίσης να αποτελέσουν στοιχείο παιχνιδιού και διάδρασης με το κοινό.

Η συνολική κατανόηση της ιστορίας γίνεται δυνατή χάρη στα συμφοραζόμενα, τις επαναδιατυπώσεις, τις επαναλήψεις, τις εικονογραφήσεις, τη διάδραση με το κοινό και το παιχνίδι του αφηγητή. Η διήγηση θα πρέπει να διαβάζεται εύκολα από οποιονδήποτε αφηγητή. Εφόσον εντάσσουμε λέξεις προερχόμενες από άλλες γλώσσες, θα πρέπει άρα να προβλέψουμε μια μεταγραφή (καταγραφή) για να βοηθήσουμε την προφορά αυτών των λέξεων δίπλα στην πραγματική γραφή. Θα πρέπει επίσης να προσθέσουμε τη μετάφραση στο περιθώριο του κειμένου που διαβάξει ο αφηγητής.

Δημιουργώ εικονογραφήσεις

Όλες οι τεχνικές είναι αποδεκτές (για τα στοιχεία της ιστορίας ή για το φόντο). Κολάζ, σχέδιο, ζωγραφική, φωτογραφία, νέες τεχνολογίες (ψηφιοποίηση): χάρη σε αυτό το πρότζεκτ θα εξερευνήσετε τις εικαστικές τεχνοτροπίες που επιθυμείτε λαμβάνοντας υπόψη τους παρακάτω περιορισμούς.

Το πολύγλωσσο kamishibai θα πρέπει να απαρτίζεται από **8 έως 14 καρτέλες**, στη μια εκ των οποίων θα αναγράφεται ο τίτλος. Προτού αρχίσετε την εικονογράφιση, θα ήταν χρήσιμο να δημιουργήσετε μια σειρά σκίτσων (**story-board***). Έτσι, η γραπτή ιστορία χωρίζεται σε 8 έως 13 μεγάλα τμήματα που θα πρέπει να εικονογραφήσετε. Αυτό μας επιτρέπει να έχουμε μια αρκετά συγκεκριμένη ιδέα για αυτό που θα παρουσιάζεται στην κάθε καρτέλα.

Credit : Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Ελλάδα, 2019

Υλικά και μορφή

Το kamishibai θα πρέπει να είναι 27 x 37,5 cm προκειμένου η αφήγηση να μπορεί να γίνει με τη μορφή θεάτρου. Θα πρέπει να προνοήσετε να αφήσετε μικρά περιθώρια ούτως ώστε οι θεατές να μπορούν να δουν ολόκληρη την εικονογράφιση.

Κάθε καρτέλα θα πρέπει να είναι αρκετά σκληρή για να αντέχει και να περνάει από τη σχισμή του butaï.

Το σύνολο των καρτελών δεν θα πρέπει να είναι ογκώδες, ούτως ώστε όλοι οι καρτέλες του kamishibai να χωράνε στο butaï.

Θα πρέπει να αποφεύγονται οι ανωμαλίες στην επιφάνειά τους καθώς δυσχεραίνουν το πέρασμα των καρτελών (αν επιθυμείτε να χρησιμοποιήσετε διαφορετικές υφές, φωτοτυπήστε τις καρτέλες, ή πλαστικοποιείστε τες όταν θα είναι έτοιμες).

Περιεχόμενο των εικόνων

Αποφύγετε τις πάρα πολλές πληροφορίες.

Προτιμήστε ένα ξεκάθαρο και απλό περιεχόμενο.

Τα σημεία κλειδιά θα πρέπει να αναγνωρίζονται εύκολα από τη μία καρτέλα στην άλλη: ίδια χρώματα, ίδια μορφή, επαναλαμβανόμενο στοιχείο αν το στοιχείο το δημιουργούν διαφορετικά παιδιά (για παράδειγμα, μια μπλε εσάρπα που χαρακτηρίζει έναν συγκεκριμένο ήρωα της ιστορίας)

Ξεχωρίστε το φόντο των αντικειμένων και των ηρώων που τραβάνε την προσοχή, κολλώντας τα στοιχεία στο φόντο ή χωρίστε τα με ένα πλαίσιο διαφορετικού χρώματος.

Οι γλώσσες μπορούν να εισαχθούν στην ιστορία ως γραφικό στοιχείο στην εικονογράφιση.

Όπως στα γιαπωνέζικα mangas και σε αντίθεση με ένα άλμπουμ, οι καρτέλες διαβάονται από τα δεξιά προς τα αριστερά. Τα παιδιά θα πρέπει να έχουν στο μυαλό τους πως διαβάονται οι καρτέλες προκειμένου να μπορέσουν να τοποθετήσουν τα στοιχεία της ιστορίας στη σωστή θέση. Η σταδιακή αποκάλυψη των καρτελών μπορεί έτσι να δημιουργήσει ένα αίσθημα έκπληξης.

Page 2

« Je me souviens , quand j'étais petit, je disais
« une libbule » »

Pour dire libellule en turc, on dit
« Yusufçuk »[yousoufitchouk]

Page 3

« Je me souviens dans l'histoire de la chenille qui
fait des trous, à la fin, elle se transforme en
papillon multicolore »

Pour dire papillon en japonais, on dit
«ちょう」 [tchoo]

Page 4

« Je me souviens d'un moustique qui m'a piqué
sur le nez »

Pour dire moustique en anglais, on dit
«mosquito »

«Θυμάμαι τις ιστορίες των μικρών ζώων στο νηπιαγωγείο» («Je me souviens des histoires de petites bêtes à la maternelle»), από τους μαθητές του νηπιαγωγείου του Balbigny, βραβείο για το πολύγλωσσο kamishibai 2019-2020, Dulala

Οργανώνω τις καρτέλες

Μόλις ολοκληρωθεί το κείμενο και η εικονογράφηση σύμφωνα με το σενάριο, θα πρέπει να σκεφτείτε τη συναρμολόγηση και την οργάνωση των καρτελών του kamishibai.

Αυτό το βήμα είναι σημαντικό και θα πρέπει να προσέξετε ιδιαίτερως τη θέση των κειμένων. **Το κείμενο αντιστοιχεί σε μια καρτέλα και δεν είναι γραμμένο στην πίσω όψη της καρτέλας στην οποία αντιστοιχεί.** Το κείμενο της πρώτης καρτέλας βρίσκεται στην πίσω όψη της τελευταίας καρτέλας! Η πιο ασφαλής μέθοδος είναι να **δημιουργήσετε την εικονογράφηση και τα αντίστοιχα κείμενα σε ξεχωριστά φύλλα.** Στην συνέχεια, μπορείτε να κολλήσετε το κείμενο στην καρτέλα σύμφωνα με τους κανόνες ανάγνωσης του kamishibai.

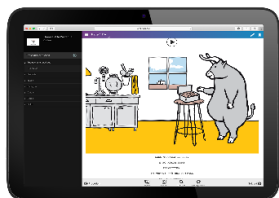

Credit : Πανεπιστήμιο του Aveiro, Πορτογαλία, 2019

Το ψηφιακό Kamishibai

Το ψηφιακό Kamishibai έχει ήδη ξεκινήσει να δοκιμάζεται και να διαδίδεται στο Internet. Πρόκειται για :

- καρτέλες σε ψηφιακή μορφή – κινούμενες - , οι οποίες συνοδεύονται από το κείμενο και από τον ήχο. Αυτού του είδους η εκδοχή προτείνεται από τον ιστότοπο του DULALA (<https://www.dulala.fr/kamishibais-numeriques/>), όπου υπάρχουν επίσης παιχνίδια για να διασκεδάσετε με τις γλώσσες!
- βίντεο δημοσιευμένα on line, όπου ένας αφηγητής διηγείται μια ιστορία με την βοήθεια του Kamishibai.
- kamishibai σε έκδοση τύπου ePub (ηλεκτρονικό βιβλίο), τα οποία μπορούμε να κατεβάσουμε και να τα βλέπουμε σε iPhone, σε iPad, σε smartphone ή σε υπολογιστή, όπως αυτά τα οποία δοκιμάστηκαν στα πλαίσια του πρότζεκτ: Erasmus + Lecturio+ (<https://www.miriadi.net/lecturio/videos-thomas-et-la-pasteque>)

ΔΙΗΓΟΥΜΑΙ ΤΟ ΚΑΜΙΣΙΒΑΪ : Η ΠΟΛΥΓΛΩΣΣΗ ΠΑΡΑΣΤΑΣΗ

Η εμπειρία της παράστασης, αν και μπορεί να είναι εκφοβιστική, επιτρέπει στα παιδιά να αναπτύξουν την ομιλία, την υποκριτική και την ανάγνωση δυνατά. Η παράσταση του καμισιμπάι μπροστά σε κοινό ενισχύει τη δημιουργική εργασία της ομάδας και εγγενώς τις γλώσσες και τις δεξιότητες των παιδιών.

Πριν την παράσταση

Για να δώσουμε μεγαλύτερη έμφαση στην παράσταση μπορούμε να ζητήσουμε από τα παιδιά να δημιουργήσουν τις αφίσες και τις προσκλήσεις για την παράσταση.

Credit: Πανεπιστήμιο του Aveiro, Πορτογαλία, 2019

Η μεγάλη μέρα

Για να συμμετάσχει κάθε παιδί στην παράσταση, μπορούμε να δημιουργήσουμε και άλλους ρόλους. Μπορούμε να προτείνουμε σε κάποια παιδιά να είναι στην υποδοχή, σε κάποια άλλα να είναι ταξιθέτες, παρουσιαστές(του kamishibaï, του πρότζεκτ, του θεάματος ...) και εμπυχωτές, ή ακόμη και να ανοίγουν ή/και να κλείνουν το butaï*.

Η παρουσίαση του kamishibaï μπορεί να προσφέρει την ευκαιρία να καλέσετε τους γονείς, το προσωπικό της σχολικής μονάδας, τα άλλα παιδιά... Το κοινό με τη σειρά του θα συνειδητοποιήσει τον γλωσσικό πλούτο που το περιβάλλει, και τις πλούσιες δεξιότητες των παιδιών στην έκφραση, στις γλώσσες και στη φαντασία !

Για τις οικογένειες

Αν είναι πολύγλωσσες, είναι η ευκαιρία να συνειδητοποιήσουν και να καθησυχαστούν από το γεγονός ότι και **άλλες οικογένειες ζουν παρόμοιες καταστάσεις**. Αν είναι μονόγλωσσες, είναι ένας τρόπος να συνειδητοποιήσουν ότι **ζουν σε πολύγλωσσο περιβάλλον και ότι οι γλώσσες που μιλιούνται γύρω μας αποτελούν πηγή μάθησης**.

Για τα παιδιά

Ως θεατές, δημιουργοί, αφηγητές ή οτιδήποτε άλλο, είναι μια εξαιρετική ευκαιρία να **εξερευνήσουν τις γλώσσες** που τους περιβάλλουν και να επιτρέψουν στους εαυτούς τους να **ανακαλύψουν νέες γλώσσες**. Είναι ένα ουσιαστικό άνοιγμα, μια πρόσκληση στην πολυγλωσσία, μια αναγνώριση των γλωσσικών πηγών του ατόμου και μια συνειδητοποίηση του πολύγλωσσου επικοινωνιακού ρεπερτορίου του.

Credit : Dulala, Γαλλία, 2019

Για όλους

Η παράσταση είναι μια αντιπαράθεση: Γράφουμε και διαβάζουμε για κάποιον, μπορούμε να δούμε τον αντίκτυπο που προκαλεί η γραφή και η ανάγνωσή μας χάρη στις αντιδράσεις των θεατών.

Μετά την παράσταση

Η συνάντηση απολογισμού με την ομάδα επιτρέπει να συζητήσουμε μαζί αυτό που άρεσε στα παιδιά, αυτό που έμαθαν, αυτό που θα έκαναν με τον ίδιο τρόπο ή θα άλλαζαν.

Είναι επίσης μια περίπτωση να κάνουμε μια πιθανή σύνθεση της μάθησης, να πραγματοποιήσουμε τη σύνδεση με άλλες δραστηριότητες, να ενισχύσουμε τη συνοχή της ομάδας και να εξετάσουμε πιθανές προεκτάσεις.

Credit : Dulala, Γαλλία, 2019

Μπορούμε να επωφεληθούμε από άλλες ευκαιρίες (σχολικές ανταλλαγές, τοπικά οργανωμένες εκδηλώσεις, συναντήσεις, e-Twinning) για να προτείνουμε ένα καινούριο θέμα κι έτσι να εκθέσουμε ένα ακόμη ευρύτερο κοινό στη συλλογική και πολύγλωσση παραγωγή των παιδιών.

Για να συνεχίσουμε τη διάδοσή του, το kamishibai που δημιουργήθηκε από τα παιδιά μπορεί να εκτεθεί σε έναν χώρο περάσματος (βιβλιοθήκες, κέντρα ψυχαγωγίας ...) το οποίο θα ευνοεί μια μεγάλη ορατότητα. Αυτό θα δώσει αξία στην εργασία των παιδιών και θα εμπνεύσει κι άλλα έργα όπως αυτό!

Credit : Πανεπιστήμιο του Aveiro, Πορτογαλία, 2019

ΣΗΜΕΙΩΣΗ : ΓΛΩΣΣΙΚΗ ΑΦΥΠΝΙΣΗ ΚΑΙ ΣΤΑΣΗ ΤΟΥ ΕΝΗΛΙΚΟΥ

Η γλωσσική αφύπνιση

- ◆ **η παιδαγωγική προσέγγιση:** μια ερευνητική προσέγγιση βασισμένη στη συνεργασία, τη μάθηση και το παιχνίδι.
- ◆ **Τα παιδιά γίνονται γλωσσικοί ντετέκτιβ** λύνοντας συλλογικά γλωσσικές έρευνες.
- ◆ **Ο ενήλικος διαμεσολαβητής** συνοδεύει τον προβληματισμό, εκτιμά τη φωνή και την εμπειρία των παιδιών και διασφαλίζει ότι όλες οι γλώσσες και οι πολιτισμοί αντιμετωπίζονται ισότιμα.

Πιθανά εμπόδια:

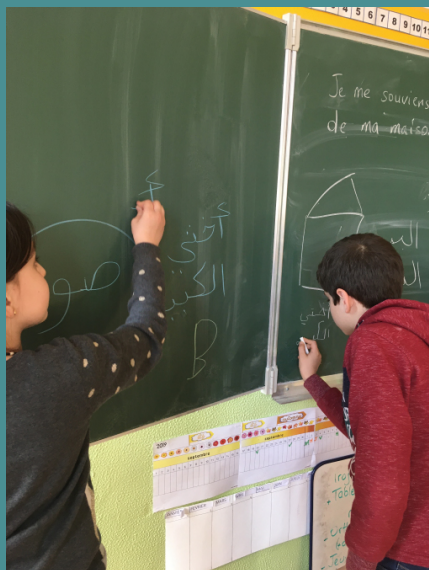
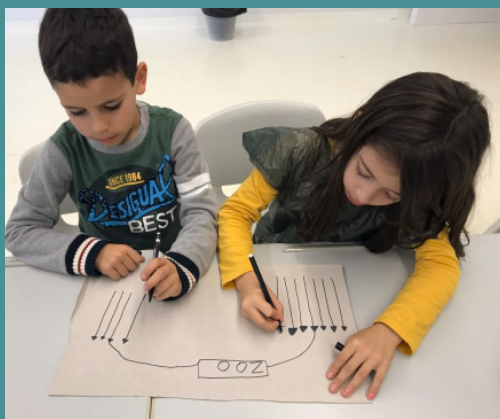
- **η υπερεκτίμηση ορισμένων γλωσσών**
- **η ανάθεση σε μια ταυτότητα, μια γλώσσα ή μια κουλτούρα** σύμφωνα με εξωτερικές αναπαραστάσεις (οικογενειακό ή/και κοινωνικό περιβάλλον)
- **η υποχρέωση** να αποκαλύπτονται οικεία στοιχεία
- **ο στιγματισμός ή ο αποκλεισμός** των μονόγλωσσων παιδιών
- **μια διχοτομική προσέγγιση** της γλώσσας/των γλωσσών του σπιτιού/του σχολείου

Σημεία στήριξης:

- **Ερωτήσεις για όλη την ομάδα:** Μπορεί κανείς να μετρήσει μέχρι το 10 σε άλλη γλώσσα; Γνωρίζετε ανθρώπους που μιλούν άλλες γλώσσες;
- Ένας ενήλικας που είναι ανοιχτός στις γλώσσες και έτοιμος να τις καλωσορίσει εκφράζοντας, για παράδειγμα, προσωπικά στοιχεία: μιλάω γαλλικά και ισπανικά, καταλαβαίνω ιταλικά και αναγνωρίζω αραβικά, έχω έναν φίλο που...
- **Η επιλογή** του αν θα αποκαλύψουν ή όχι τις πολύγλωσσες δεξιότητές τους και πότε θα το κάνουν. Ορισμένα παιδιά δεν αισθάνονται άνετα να μιλούν για την οικειότητά τους εκτός του οικογενειακού πλαισίου.
- **Οι προτάσεις των παιδιών** ως εισροή και υποστήριξη για τη συνεργατική εργασία (ο ενήλικας μπορεί να αναπηδήσει και να βοηθήσει στη δημιουργία μιας σύνδεσης μεταξύ των προτάσεων).

Η πρόκληση είναι να εκτιμηθούν οι γλώσσες των οικογενειών, αλλά και οι γλώσσες που μαθαίνονται, που συναντώνται στην καθημερινή ζωή ή κατά τη διάρκεια ταξιδιών, για παράδειγμα, προκειμένου να :

- Να επιτρέπει την ανάπτυξη όλων των πολυγλωσσικών δεξιοτήτων, όσο μερική και ετερογενής και αν είναι.
- Διεγείρουν την περιέργεια και το άνοιγμα στον κόσμο μέσω των γλωσσών.

Credit : Πανεπιστήμιο του Ανεϊρο, Πορτογαλία, 2019

Credit : Dulala, Γαλλία, 2019

Πολυγλωσσικές προσεγγίσεις

Οι «πλουραλιστικές προσεγγίσεις των γλωσσών και των πολιτισμών» αναφέρονται σε διδακτικές προσεγγίσεις που προβλέπουν διδακτικές δραστηριότητες που περιλαμβάνουν ταυτόχρονα πολλές γλωσσικές και πολιτισμικές ποικιλίες. Οι τέσσερις πλουραλιστικές προσεγγίσεις που υιοθετούνται γενικά είναι: η διαπολιτισμική προσέγγιση, η γλωσσική αφύπνιση, η αλληλοσυνεννόηση μεταξύ συγγενών γλωσσών και η ολοκληρωμένη γλωσσική διδασκαλία.

Γλωσσική βιογραφία

Είναι η ιστορία της γλώσσας και της γλωσσικής ιστορίας ενός ατόμου, η οποία είναι μοναδική (υπόβαθρο, κοινωνικό και οικογενειακό πλαίσιο, εκπαιδευτικές κουλτούρες, συναντήσεις κ.λπ.) όσο και μεταβαλλόμενη, καθώς βασίζεται σε εμπειρίες του παρελθόντος και του παρόντος.

Butai

Είναι το πλαίσιο, συνήθως από ξύλο, που χρησιμοποιείται στο kamishibai για την κύλιση των εικονογραφήσεων.

Castelet

Συνώνυμο του butai.

Γλωσσική αφύπνιση

Πρόκειται για μια προσέγγιση της διδακτικής της πολυγλωσσίας που λαμβάνει υπόψη την πραγματικότητα της πολυπολιτισμικής μας κοινωνίας και περιλαμβάνει επίσης γλώσσες που δεν διδάσκονται στο σχολείο. Η γλωσσική αφύπνιση στοχεύει σε θετικές αναπαραστάσεις και στάσεις απέναντι στη γλωσσική και πολιτισμική ποικιλομορφία, στην ικανότητα παρατήρησης και προβληματισμού σχετικά με τις γλώσσες και τη γλώσσα.

Γλωσσικό λουλούδι

Πρόκειται για μια διδακτική πρακτική κατά την οποία οι μαθητές της τάξης ρωτούν ο ένας τον άλλον για τις γλώσσες που γνωρίζουν. Για παράδειγμα, κάθε παιδί γράφει τη γλώσσα ή τις γλώσσες που γνωρίζει σε ένα πέταλο και το συνδέει με ένα μπουμπούκι λουλουδιού, το οποίο θα αντιπροσωπεύει όλες τις γλώσσες που γνωρίζουν οι μαθητές της τάξης.

Hyoshigi

Ένα ιαπωνικό μουσικό όργανο που αποτελείται από δύο κομμάτια σκληρού ξύλου ή μπαμπού που συνδέονται με διακοσμητικό κορδόνι και χρησιμοποιείται από τον γκάιτο για να αναγγείλει την άφιξή του και την έναρξη της παράστασης.

Kamishibai

Κυριολεκτικά «θέατρο από χαρτί», προέρχεται από ένα ιαπωνικό αφηγηματικό είδος. Έχει τη μορφή ενός μικρού θεάτρου που τοποθετείται σε ένα τραπέζι και στο οποίο προβάλλονται εικονογραφήσεις, τις οποίες αφηγείται ένας ηθοποιός.

Σήμερα, είναι ένα εκπαιδευτικό εργαλείο που χρησιμοποιείται για την αφήγηση μιας ιστορίας.

Kamishibaya gaïto / gaïto

Αφηγητής ιστοριών του Kamishibai.

Story-board

Ένας όρος δανεισμένος από τις οπτικοακουστικές παραγωγές (κινηματογράφος και βίντεο), υποδηλώνει μια σειρά σχεδίων, συγκρίσιμη με ένα κόμικς, για την οπτικοποίηση των πλάνων μιας ακολουθίας, δηλαδή για την οπτική εξήγηση και σκηνοθεσία μιας ιστορίας.

- ◆ Cid, L. F. (2009). El «kamishibai» como recurso didáctico en el aula de educación infantil y primaria : una experiencia educativa : Propuestas para un entendimiento oriente occidente. *Bordòn* 61 (4), 141-149.
- ◆ Casarotto, V. (2020). *Le kamishibai, un support pour la didactique du plurilinguisme: Une enquête sur l'utilisation de kamishibais plurilingues en Vallée d'Aoste.* (Mémoire). Université de la Vallée d'Aoste.
- ◆ DULALA (2017). *Découvrir, créer et mettre en scène le kamishibai plurilingue : Guide pour accompagner votre projet créatif ouvert sur les langues.* Editions : Dulala.
- ◆ Enjelvin, G.D. (2018). Un outil Freinet transversal venu du Japon : la tradition du kamishibai au bon, même en 2018. *The conversation*, 7. Consulté à l'adresse : <https://theconversation.com/un-outil-freinet-transversal-venu-du-japon-la-tradition-du-kamishibai-du-bon-meme-en-2018-90287>.
- ◆ Lefebvre, A. (2019). *Techniques d'artistes pour livres d'enfants.* Roche sur Linotte : Éditions Migrilude.
- ◆ Montelle, E. (2007). *La Boîte magique.* Strasbourg : Callicéphale Édition.
- ◆ Pedley, M., Stevanato, A. (2018). Le concours kamishibai plurilingue : Un outil innovant pour diffuser l'éveil aux langues. *Éducation et Société Plurilingues*, 45, 43-56.
- ◆ Say, A. (2006). *Le bonhomme kamishibai.* Paris : École des Loisirs, Collection Lutin Poches.
- ◆ Vernetto, G. (2018). Le kamishibai ou théâtre d'images : Mode d'emploi ». *Éducation et sociétés plurilingues*, 44, 9-21.

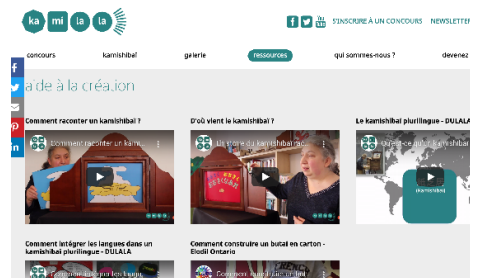
Διαδικτυακοί πόροι

Association Dulala (D'une langue à l'autre) :
www.dulala.fr

Elodil, Université de Montréal :
www.elodil.umontreal.ca

Eole, Université de Neuchâtel :
www.eole.irdp.ch

Réseau Kamilala :
www.kamilala.org

Credit : Dulala, Γαλλία, 2019

Αυτή η έκδοση χρηματοδοτήθηκε με την υποστήριξη της Ευρωπαϊκής Επιτροπής στο πλαίσιο του έργου «Erasmus+ Kamilala » (κωδικός αναφοράς KA201-886AAF3F).

Commission européenne

Αυτή η δημοσίευση δεν αντικατοπτρίζει παρά μόνο τις απόψεις των συγγραφέων της και η Επιτροπή δεν είναι υπεύθυνη για τη χρήση των πληροφοριών που περιέχονται σε αυτή.

Με εξαίρεση τις εικόνες, επιτρέπεται η αναπαραγωγή, η αναδιτύπωση και η διάχυση, για μη κερδοσκοπικό σκοπό, των κειμένων υπό την προϋπόθεση αναφοράς της πηγής και διάχυσης των νέων περιεχομένων σύμφωνα με την